

Position Paper

Technische briefing Marktordening Waterstof

Roger Miesen – Vice-Voorzitter Energie-Nederland en CEO RWE Generation
Donderdag 24 maart 2022 – 16.00 tot 18.00 uur

Leden van Energie-Nederland zijn - als leveranciers van energie aan vrijwel alle Nederlandse huishoudens en bedrijven - op allerlei terreinen bezig met de transitie naar een CO₂-vrije samenleving. Eén van deze terreinen is de waterstofmarkt. De projecten waar onze leden aan werken leveren een belangrijke bijdrage aan het realiseren van de ambities uit het Klimaatakkoord, waaronder 3 tot 4 GW aan elektrolysecapaciteit in 2030. Tegelijkertijd lijkt die ambitie al te worden ingehaald door het *Fit-for-55*-pakket; de Europese doelstelling is 40 GW in 2030. Om dit te realiseren is de komende jaren een flinke versnelling in de uitvoering van die plannen nodig en moeten de juiste bouwstenen op hun plek liggen.

Energie-Nederland is van mening dat de beste oplossingen tot stand komen als verschillende partijen met elkaar concurreren om de gunsten van de afnemer. Daarom staat bij Energie-Nederland marktwerking centraal. Marktwerking garandeert een gelijk, eerlijk en transparant speelveld. Onze inbreng is dan ook gericht op het faciliteren van een eerlijke en transparante waterstofmarkt.

Om dit te realiseren ziet Energie-Nederland vier essentiële bouwstenen

1. De ontwikkeling van een open waterstof transportinfrastructuur;
2. Het vaststellen van regels die de markt ruimte biedt om met elkaar te concurreren;
3. Opschaling van de hele waterstofketen: zoals de bouw van productielocaties (aanbodkant) maar ook het stimuleren van de vraag (afnamekant);
4. Bij de opschaling van de waterstofmarkt moet gebruik gemaakt worden van open en transparante toewijzingsprocessen.

Ontwikkeling van een open waterstof transportinfrastructuur met onafhankelijke netbeheerder is noodzakelijk

Wij zijn erg blij met het initiatief van GasUnie om een landelijke waterstof-backbone te ontwikkelen. Zonder infrastructuur is het onmogelijk om vraag en aanbod op een efficiënte manier bij elkaar te brengen. Door nu te beginnen met de realisatie van de infrastructuur kan bijvoorbeeld bestaande vraag in de Rotterdamse haven worden gekoppeld aan productie in Groningen, of consumptie in Limburg aan productie in Zeeland. Het vooruitzicht van een open waterstof infrastructuur geeft alle marktpartijen de benodigde lange termijn zekerheid om te kunnen investeren. Het budget dat het kabinet hiervoor vrijmaakt helpt om het vollooprisico te mitigeren en werkt als een kickstart van de Nederlandse waterstof-economie.

Wat betreft de regulering van de markt wordt in Europa momenteel gewerkt aan het *hydrogen and decarbonised gas market package*. De voorstellen van dat pakket laten zien dat Europa zoveel mogelijk aansluit bij de huidige regelgeving van de aardgasmarkt. De Nederlandse discussie zal zich binnen dat kader gaan vormen. Gezien de rol van infrastructuur in het realiseren van een waterstofmarkt, betekent dit dat iedere partij - groot of klein, nationaal of internationaal - toegang tot de backbone moet kunnen krijgen. Dit geldt niet alleen voor de korte termijn waarin een beperkt aantal industriële partijen actief zijn, maar ook als de waterstofmarkt volwassen is. Energie-Nederland meent daarom dat een vorm van regulering en toezicht op de waterstofinfrastructuur en -markt nodig is.

Deze regulering moet wel *'fit for purpose'* zijn: het moet passen bij de staat van de waterstofmarkt. In de eerste fase is een set aan uniforme regels nodig over de voorwaarden voor toegang, tarieven en kwaliteitseisen van de waterstof. Deze regels moeten door een onafhankelijke partij - zoals de overheid of ACM - in overleg met de markt vastgesteld worden. Energie-Nederland is daarnaast van mening dat de productie, handel en levering van waterstof (strikt) gescheiden moet zijn van het beheer van de

infrastructuur. Dit kan door **onafhankelijk netbeheer** wettelijk vast te leggen.

Zorg voor voldoende concurrentie op de markt door middel van een open en transparant instrumentarium voor opschaling

Zelfs als we een infrastructuur realiseren en de marktorganisatie helemaal op orde maken, zal de waterstofeconomie niet vanzelf ontstaan. In de waterstofketen - van productie tot eindgebruik - zit op dit moment een onrendabele top. Investerings in deze nog te ontwikkelen markt hebben in de transitiefase ondersteuning nodig. Dit kan bijvoorbeeld door het afdekken van de onrendabele top van projecten via subsidie, het gebruik van normering of het (met oog voor de internationale concurrentiepositie) beprijzen van uitstoot. Energie-Nederland vraagt om het instrumenteren van deze maatregelen (de verdeling van beschikbare locaties en middelen voor de productie van hernieuwbare energie en waterstof) altijd op een open, eerlijke en transparante wijze te organiseren. Bijvoorbeeld

- Voor concessies voor de opwek van windenergie op zee dat er openbaar wordt aanbesteed in behapbare groottes, van bijvoorbeeld 1 of 2 GW per kavel;
- Als het gaat om waterstof is het - voor het halen van de doelstelling van 500 MW aan elektrolyzers in 2025 - al komend jaar nodig om competitieve subsidietenders voor de bouw en exploitatie van deze installaties te organiseren. Hierbij is de succesformule die is gevolgd bij Wind op Zee aan te bevelen. Het biedt zekerheid, schaalgrootte en daarnaast zorgen competitieve tenders voor de kostendaling die nodig is om de transitie betaalbaar te houden, waardoor de markt uiteindelijk op eigen benen kan staan.

Opschaling van waterstofproductie is daarnaast essentieel voor de industrie, die pas kan overstappen op een alternatieve energiebron - zoals waterstof - als er zekerheid is over voldoende beschikbaarheid. Een individuele industriële partij alleen kan namelijk al enkele GW aan waterstofproductie nodig hebben.